

N:o 75.

Af herr **E. Fredholm** i Saleby m. fl., om ändrad lydelse af § 32 i reglementet för riksbanken.

Vid flera riksdagar hafva motioner väckts om sådan ändring i gällande reglemente för riksbanken, att de så kallade afbetalningslånen må amorteras med $\frac{1}{10}$ i stället för $\frac{1}{5}$ hvar sjette månad, och sålunda inbetalas på fem i stället för på två och ett halft år. Att denna motion så ofta återkommit och vunnit så stort understöd, att den år efter år med växande majoritet bifallits af Riksdagens Andra Kammare och vid lagtima riksdagen 1892 vid den gemensamma voteringen afslogs med endast 29 rösters öfvervigt, visar, enligt vår mening, det kända behovet af denna förändring.

Vi vilja här ej inlåta oss på, huruvida de så kallade afbetalningslånen höra till de låneformer, som riksbanken företrädesvis bör erbjuda den lånesökande allmänheten; men hvad vi deremot vilja betona är, att, då en fond af tolf millioner kronor anslagits till dessa lån, Riksdagen må tillse, att lånen må blifva låntagaren till största möjliga nytta.

Dessa afbetalningslån upptagas företrädesvis af handtverkare, arrendatorer och mindre jordbrukare för anskaffande af inventarier, till odlingar, jordförbättringar, nybyggnader och dylikt. Att under sådana förhållanden amorteringstiden är för kort, är alldeles gifvet. Låntagaren måste å andra håll upplåna penningar till de höga amorteringarna eller om de sedan, såsom ofta medgifves efter några afbetalningar, få lånet höjdt till sitt ursprungliga belopp, så är detta att på omvägar hafva lån på längre tid med allt för höga afbetalningar.

Det har framhållits emot förändringen svårigheten att för så lång tid bestämma räntan. Denna synes oss lätt häfd genom införande af ett stadgande om att räntan å dessa lån icke må vara oföränderlig

under inbetalningstiden, utan må kunna höjas eller sänkas, och att denna förändring icke må träda i kraft förrän vid tiden från den afbetalning, som sker näst efter det förändringen blifvit af fullmäktige beslutad. Om en låntagare vid verkställandet af hvarje amortering får å sitt qvitto utsatt huru stort räntebelopp han vid nästa amortering har att erlagga, synes oss detta vara undanröjdt.

Det har vidare framhållits, att denna föreslagna förändring skulle gifva utsträckning åt det så kallade borgenssystemet. Hvad detta beträffar, äro vi ingalunda blinda för de faror detsamma i många fall medfört; men för huru mången driftig och företagsam person skulle ej i och med detta systems afskaffande hvarje utväg till gagnande verksamhet vara afskuren. För öfrigt torde kunna med skäl ifrågasättas, om ej detta så kallade system skulle finna mindre näring, om låntagaren för återbetalningen finge så lång tid på sig, att han kunnat bereda sig, genom lånets rätta användande, ökade inkomster och af dessa verkställa amorteringarna, i stället för att, såsom nu måste ske, å annat håll söka lån mot borgen.

För att riksbankens och dess afdelningskontors styrelser må kunna för längre tid kontrollera låntagares och löftesmäns vederhäftighet, är lämpligt att bibehålla stadgandet om förnyadt vederhäftighetsbevis vid hvarannan inbetalning.

Behovvet af denna förändring, hvilken gifvit sig till känna genom missbelåtenhet öfver dessa låns nuvarande form, har också vitsordats af flertalet af afdelningskontorens styrelser, hvilkas yttranden blifvit infordrade under frågans föregående behandling, och att flertalet lånesökande önska en sådan ändring, anse vi vara utom allt tvifvel. En och annan torde dock finnas, som önskar lån å nuvarande amorteringstid.

Såväl den ene som den andre torde blifva tillfredsstäld, om ett sådant stadgande infördes i reglementet, att fullmäktige skulle erhålla rätt att bevilja afbetalningslån å såväl $2\frac{1}{2}$ som 5 års inbetalningstid.

På grund af det anförda tillåta vi oss föreslå,

att § 32 i reglementet för riksbanken måtte få följande ändrade lydelse:

Mom. 1. Lika med nu varande lydelse.

Mom. 2. Lånen återbetalas medelst erläggande hvar sjetten månad efter utlåningen af en tiondedel utaf lånebeloppet jemte upplupen ränta, vid äfventyr, om sådant försummas, att hela obetalda delen af lånet varder till betalning förfallet.

Lån kan äfven erhållas under enahanda vilkor medelst erläggandet hvar sjetten månad efter utlåningsdagen af en femtedel af lånebeloppet jemte upplupen ränta.

Mom. 3. Rântan å dessa lån är ej oföränderlig under inbetalningstiden utan kan höjas eller sänkas, hvilken förändring ej träder i kraft förrän vid tiden för den afbetalning, som bör ske näst efter det ränteförändringen blifvit af fullmäktige beslutad.

Mom. 4. Lån utlemnas ej å mindre belopp än 300 kronor.

Mom. 5. För lån utgifna mot borgen, åligger det låntagaren att vid hvarannan afbetalningstid, om så fordras, förete intyg om egen och löftesmäns fortfarande vederhäftighet eller ock ställa ny säkerhet, som godkännes, vid påföljd att eljest hela återstående lånebeloppet anses förfallet.

Mom. 6. Öfriga bestämmelser, som för riksbankens säkerhet kunna i afseende å denna lånegren anses erforderliga, meddelas af fullmäktige.

Mom. 7. Inlemnas till hufvud- eller afdelningskontor ansökningar om lån af detta slag å större sammanlagdt belopp än tillgångarna medgifva, pröfvas låneansökningarna i den ordning de ingått.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles, och torde utskottet vidtaga de förändringar, som möjligen erfordras uti af oss föreslagna lydelse af paragrafen, blott syftemålet vinnes.

Stockholm den 26 januari 1893.

E. Fredholm
i Saleby.

Carl Persson.

A. Svenson,
Edum.

C. G. Bergendahl.

A. Johansson.

Joh. Jonson.
